

Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi
Journal of Social Research and Behavioral Sciences

ISSN:2149-178X

Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetmel Faaliyetlere Etkisi
Yrd.Doç.Dr. Mustafa Turhan¹

Özet

Organizasyonlara esas olan davranışların her dönemde kişi veya toplum üzerine etkileri olmuşsa da bunlardan yararlanmak ve de bunları araştırma ve incelemeye tabi tutmak, sosyal hayatta ve iş hayatında bunlardan dersler çıkarmak önemli olmuştur. Bu konuda hem duyguları hem de tecrübeleri bilip ona göre ilişki kurmak ve iş çevresi olsun sosyal çevre olsun bunlarla daha uyumlu ve ahenkli çalışmak ve mutlu-başarılı olmak çalışmalar yapılmıştır. Bir davranış içerisinde olanların, çalışan veya çalışmaya başlayacakların başlangıçta bilmesi gerekenleri, daha önce nelerin yapıldığını, yapılırken hangi hususlara dikkat edildiğini öğrenmelidir. Farklı bilgi ve uygulamaların hayatımızda yapacağı olumlu gelişme ve değişmeleri tahmin etmek için, mutluluk ve başarıya giden yolda kullanmak ve başkalarının da mutlu başarılı bireyler olarak toplumda yer almasını sağlamak esas olmalıdır. Yönetme ve bir işi organize etmek ve onun stratejik unsurlarını kurmak bireyin sosyal çevresinin gelişmesi, öğrenme ve sahip olma isteği ile, yetenek ve tecrübe'ye bağlıdır. Stratejik davranma isteği araştırma, inceleme ve bir iş çıkarmakla sonuçlanır. Bu sonucun yönetimler tarafından organizasyonel bir şekilde kullanılabilirliği ve paylaşımı hem maddi hem de manevi tarafın beslenmesini sağlar. Stratejik yönetimlerde organizasyonel davranışların esası uyumdur. Uyum, çalışılan yere, aileye, arkadaş grubuna ve benzeri yapılarda denge ve ahenk ifadesidir. Denge ve ahenk, farklı bilgi ve davranışların tecrübelerle oluşturduğu etkilerin sistemin veya tarafların durumunu bozmamasıdır. şartlar ne olursa olsun, sistemin bileşke değeri tarafların mutluluk ve başarı istekleri ile organize edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim; Organizasyon; Strateji; Davranış; Bilimsel Değerlendirme; İnsan Kaynakları

Abstract

It has been important to take advantage of these behaviors if they have had any impact on the person or society at all times, to subject them to research and examination, and to take lessons in social life and business life. It is essential to know both feelings and experiences in this regard and to establish a relationship according to it and to work more harmoniously and

¹ OKAN ÜNİVERSİTESİ, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, mustafa.turhan@okan.edu.tr

happily with social environment as business environment. What you should know at the beginning of what you are doing, what you are going to start working with, what you have been doing before, what issues have been taken into account when doing so. Predict positive developments and changes that different knowledge and practices will have on our lives, use them on the way to happiness and success, and ensure that others take part in society as happy successful individuals. Managing and organizing a business and establishing its strategic elements depends on the development of the individual's social environment, on the desire to possess and possess, on talent and experience. The desire to act strategically results in research, investigation and a job. This results in organizational usability and sharing by governments to feed both the material and the spiritual. In strategic governments, organizational behavior is the essence of conformity. Harmony is the balance and harmony in the working place, the family, the group of friends and so on. Equilibrium and harmony are the fact that different knowledge and behaviors do not distort the state of the system or the sides of the experience. Regardless of the conditions, the resultant value of the system should be organized by the happiness and desire of the parties

Keywords: management; organization; strategy; behavior; scientific evaluation; human resources,

GİRİş

Sahip olma isteği, mevki ve statü getirir. Bilgileri çoğaltır. Var olan değerleri veya varlıkları arttırır. Bu da ayrı bir huzur kaynağı olur. Yetenek ve tecrübe, akıl ürünü olup kullanımları algılamalar ile ilgili olarak varlık gösterir. Sosyal çevre gelişimi üzerine kurulduğu kabullere göre olumlu veya olumsuzya yönelir.

Bunlardan biri uyum'dur. Biri dayanışma ve işbirliğidir. Çoklu kuvvetlerin etkisinin sistem ve birey için oldukça yüksek bir değer taşıyacağı ve getirisinin de geometrik olacağını bilinmelidir. "Bir elin nesi var, iki elin sesi var." (Türk Atasözü) boşuna söylenmemiştir. "Yalnız olan rahat görmez, yardımlaşan yorulma bilmez" (Tatar Atasözü) ile "Sağlam göz ağlasa, kör gözden yaş çıkar"(Uygur Atasözü) dayanışma ve uyum için çok güzel örneklerdir. Diğeri ortak amaçlardır. Kişilerin amaçları doğrultusunda ortaya koyacakları davranışlar başka kişi veya sistemlerin amaçları üzerinde bozulmalara sebebiyet vermemelidir.

Öyleyse, kişi veya iş dünyası ihtiyaçlarını sınırlı imkanlarla karşılarken oluşturacakları hareketleri, "mutluluk ve başarı" ile "verimlilik ve karlılık" üzerine kuracaklardır. Tam bu nokta yönetim organizasyon bilgi ve uygulamalarıdır.

Organizasyonel davranış, bir işi düzenleyip ona göre uygulama yapmaya denir. Söz konusu bir iş olduğundan hedef ve amaç ortaya çıkar ki bu durum ikinci üçüncü ilişkilerin ortaya

Turhan, Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetsel Faaliyetlere Etkisi

çıkmasını ve başlamasını zorunlu kılar. Organizasyonlar belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek için birlikte hareket eden (çalışan) bireylerden oluşur (**Boone, L.E., Kurttz, D.L., 2011**).

Bireyler kendi koydukları veya başkası tarafından koyulan amaçları başarmak ve organizasyonu etkili hale getirmek için gayret sarf ederken (**Brown, A., 1945**) diğer taraftan da işlerle ilgili kural ve kaideleri ortaya koyarlar ve o kaidelere prensiplere uyarlar. İşlerin kimler tarafından nasıl yapılacağı organizasyonların başarısında temeldir.

Organizasyonun tanımından da anlaşılacağı gibi amaçlara yönelik ilişkiler yapısal ve bireysel davranışları şekillendirir. Şekillendirmenin temelinde işlerle ilgili tanımlar, kimler tarafından hangi zaman biriminde ve nerede yapılacağı, bireysel sorumlulukların ne olacağı gibi hususlar bulunur. Bu hususlara göre ortaya koyulan davranışlar organizasyonların başarı ve başarısızlığını ortaya çıkarır.

Faaliyetlerin ayrıntıları, iletişim kanalları, çalışanların özellikleri organizasyonun şekillendirilmesinde esas olmalıdır. Organizasyonel hareketler üretim biçiminden ve sektörlerin konumundan girdi alırlar. İşletme şeklinde kar ve verimlilikle ilgilenen organizasyonun (**Can, H., 1994**) yapısal özellikleri ile hizmet amaçlı bir organizasyonun yapısal özellikleri farklıdır. Bu farklılık hem süreçlerde görülür hem de çalışan davranışlarında.

Organizasyon sürecinde mutlaka kaç eleman çalışacağı veya hizmet göreceği, hangi kural ve kaidelere göre iş yapacağı, kime karşı sorumlu olacağı ve yetkisinin sınırlarının ne olduğu tespit edilir. İş organizasyonlarında işyeri büyüklüğü ve planlanan kazanç-verimlilik ölçüleri ön planda olmasında (**Leblebici, D.N., 2008**) yarar vardır.

Organizasyonel hareketlerin hedeflenen koordinatlara ulaşmasında yaşanan problemler çoğunlukla insan kaynaklı ve yapısal nitelikli olarak karşımıza çıkmaktadır. Faaliyetlere ayrılacak bütçe, yatırım öngörülerini karşılayacak finansman, yönetimdeki yanlış tutum ve davranışlar ile başka organizasyonların etkinliği ve de farklı iş anlayışları daima göz önüne alınmalıdır.

1. YÖNETSEL ETKİLER

Yönetimlerin organizasyonlardaki etkisi, amaç fonksiyonunun çözümlenmesinde planlama fonksiyonu ile birlikte düşünülmelidir. Amaçlara veya hedeflere ulaşmak için plan ve programlar en ince ayrıntısına kadar ortaya koyulmalı, bölümlene ve gruplamalar yapılmalıdır. İlişkilerin oturacağı hiyerarşik yapı ile kullanılacak teknoloji ve insan kaynağı ile uyumlu hale getirilmelidir.

Canlıların var olduğu her yer ve her alan bizim için hayat demektir. Bu hayat içersinde bizim ve diğer canlıların davranışları, ve eylemleri bizi de diğer canlıları da ilgilendirir. İlişkiler bizi veya başkalarını bazen mutlu veya mutsuz, bazen başarılı veya başarısız kılar.

Hayat becerilerini geliştirmemiz halinde mutluluğumuz ve başarılarımız ortaya çıkar. Öyleyse müşterek yaşamanın gereği işbirliği olup işte bu işbirliğinde birinin öncü olması veya öne çıkması kaçınılmaz olmaktadır. Öncü olmak veya öne çıkmak noktası, ihtiyaçların karşılanmasına ve faaliyetlerin açıklıkla ortaya koyulmasına bağlıdır.

Bunun anlamı ise bireysel veya birlikte;

1. Kıt kaynaklardan en iyi şekilde yararlanmak,
2. Yaptıklarımızı (işlerimizi, fikirlerimizi, eylemlerimizi) verimli ve etken kılmak,
3. evre ile uyumlu hareket etmek,
4. Başarı veya pozitif getiri ortaya çıkarmaktır.

İHTİYAÇLARIN KARŐILANMA MATRİSİ

Bu birliktelik yönetim anlayışını ve davranışını ortaya çıkarır. Bir amaç doğrultusunda kaynakları, sermayeyi, teknolojiyi ve işgücünü en uygun biçimde planlamak, örgütlemek, koordine etmek, kontrol ve denetleme mekanizmasını şekillendirmek bir yönetim anlayışı ile sürdürülür.

Yönetim için ilk akla gelen hareketi kimin nasıl ve zaman yapılacağıdır. Bu konu, bilgiyi toplayan, yorumlayan, alternatifleri üreten, i ve dış şartları uyumlaştıran, karar verip uygulamayı yapan kişi ile anlam taşır.

Sosyal hayatta ve İş dünyasında olduğu kadar bir sosyal grubun da yönetim davranışları ve onun oluşturulduğu stratejik yapılanma organizasyonel davranışlar bakımından oldukça

Turhan, Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetmel Faaliyetlere Etkisi

önemlidir. Yönetim anlayışının başarı kazanması ve başkasına zarar vermemesi yönetenlerin geçmişte hangi dönem olursa olsun buna antik çağ dönemleri de dahil yaşananlardan hangi derslerin alınması gerektiğini iyi analiz etmesi gerekir.

İçinde bulunulan çağda mevcut durumları ve onların ortaya çıkış sebeplerini aynı zaman diliminden dolayı tahlil edip değerlendirmek kolay olsa da analitik ve tarihsel bir bilgi silsilesi içerisinde çok da üzerinde durulmamaktadır. Sadece bu günün meselelerini değil, "dün ne olmuştu, olanın sebebi ne idi, neleri çıkardı..." konularının önemi büyüktür.

Kitlelerin, grupların ve toplumların yöneticisi olmak demek, elde bulunulan yetkileri önceki dönemlerden dersler çıkararak ve onların tecrübe ve bilgilerinden yararlanarak paylaşarak sevk ve idare etmek demektir. Sadece yetkiyi değil sahip olunan maddi değerlerin paylaşımında da cimrilik yapmak doğru değildir.

Yönetim ve yöneticilerin dünyası manasız ve gereksiz talepleri dile getirenleri hoş karşılamadığı gibi bunlarda ısrarcı olanların olumsuzluklarla karşılaştıkları ve olumsuzlukların da tüm çevreyi etkilediğine dair günümüzde de bir çok örnek vardır.

2. ORTA ZAMAN ORGANİZASYON DAVRANIŞLARI

Tarihi dönemlere ayırmak kesin zaman bölümlenmesi yapmak objektif kriterlere göre olamayacağı için herkesin ayrı bir çağ başlatma zamanı ve çağ tarifi olması da mümkündür. Çağ, kendine has özellikleri bünyesinde bulunduran bir dönemi, bir vakit aralığını ifade eder ki burada "orta çağ" ile "orta zaman" ifadeleri aynı anlamlıdır.

Ortaçağ'ın hangi zaman veya dönemi ettiğini belirlemede objektif kriterler olmalıdır. Farklı kişisel bakışlar ile zaman belirleyip tanımlama yapmak geçerlidir. Ortaçağ'ın bir yüzyıl değildir (**Eco, U.,2015**) gerçeği bize, Batı Roma İmparatorluğunun yıkılışı ile Amerika'nın keşfi arasında 1000 yıldan fazla süren bu dönemde taht ve din kavgalarının, terör ve talan hareketlerinin, Amerika gibi yeni yerlerin keşfi ile bir imparatorluk başkenti İstanbul'un fethi gibi günümüzü de şekillendiren olguları yaşatmıştır.

Bu dönemde bir devlet egemenliğinden çok birbirinden ayrı köylü birliğine ve kültürüne dayanan şehir beylerinin, yöneticilerinin veya soylularının hak ve hukuku, arzu ve istekleri ve de yönetim biçimleri önemlidir.

Merkezi otoriteden çok yerel yönetimlerin hakimiyeti vardır. Din ve soyluluk temel unsurdur. Altyapı, güvenlik, barınma, ibadet yerleri soylular ve din adamları için yapılırken, gıda gibi temel ihtiyaçlara yönelik ürünlerin dağılımı halkın ihtiyaçlarına göre idi. Keşif ve fetihlerle zenginleşen grupların yönetimde söz sahibi olması ve temsil yetkisine haiz olması kaçınılmaz olmuştur. Keşifler, yeni coğrafyalar, yeni teknolojiler ve buluşlar hem yönetmel değişimi getirmiş hem de üretim biçimini değiştirmiştir

Ortaçağ, modern ve çağdaş dönemlerde geçirdiği evrim bunu kanıtlamakta (**Goff,J.,2016**) öyle kabul edilen ve belirli bir yere ait olan, başka coğrafyalardaki toplumsal yapıların olumlu olumsuz değerlerine de işaret etmektedir. Müslüman ve Hıristiyan toplumlar arasındaki çatışmalar yanında değerler ve bilgiler alışverişi olmuştur. Hıristiyan Dünya, Aristo'yu, Hipokrat'ı, Galen'i Arapça çevirisinden öğrenmiştir. Mesela Emevi sultanlarından Muaviye'nin torunlarından 700'lerde vefat etmiş Halid bin Yezid, Yunan metinlerini Arapça'ya çevirmek için İskenderiye'den bilim adamları getirtti (**Bouamrane,C.,2009**).

Düşünce mekanları olarak Avrupa'da Bologna, Paris, Oxford, Cambridge Üniversitelerinin kurulması 1088-1200 yılları arasına rastlar ki, bu dönemde beşeri ilimlerin amaçlarının sorgulanmaya başladığı (Armigate. D., 2017), bu bilimlerin işe yaradığının görülmüştür.

Orta Zaman'da Müslümanlar ile Hıristiyanların arasındaki bilgi ve ticaret ilişkileri düzgün gitse de toplumsal ve yönetsel ilişkiler iyi olmamıştır. Hiç bir şekilde dostça bir ilişkiden bahsetmek mümkün değildir.

900'lerde Çin'den İstanbul sınırlarına kadar her yerde Türk'leri görmek mümkündür. Türkler daha Avrupa'ya ayak basmadan önce onları Asya'nın derinliklerine sürebilmek amacıyla Hıristiyan Dünyanın anlaşmış olmaları, Hıristiyan tarihçilerinin doğunun paylaşılmasını önermeleri, Türk'lere karşı duyulan geleneksel kin ve nefretle dolu (**Dujuvara, T.G., 2017**) Haçlı seferlerinin düzenlenmesi dostça olmayan ilişkilerin ifadesidir.

Haçlı seferlerinde bir tarafta Hıristiyan topluluklar diğer tarafta Tuğrul bey ile başlayıp Anadolu ve Ortadoğu coğrafyasında yurt tutmaya çalışan ve İslam'ı temsil ve güvencesini sağlama sorumluluğunu üstlenen Türkler (**İlhan, İ., 1999**) vardır.

Haçlı Seferleri ilk olarak Papa II. Sylvestre 1002 yılında ortaya attıktan 73 sene sonra Papa VII. Gregorius Avrupa krallarına mektup göndererek ortak hareket etmeye ve onları sefere çıkmaya davet etmişe de kralların bir araya gelmeleri Mümkün olmamıştır (**Dujuvara, T.G., 2017**).

Hıristiyan Dünyası bir taraftan Hz. Ömer zamanında fethi gerçekteşen Kudüs ve çevresini geri almak ve Papalığın siyasi ve dini otoritesini güçlendirmek amacı yanında ekonomik zorluklarla uğraşan Avrupa derebeylerinin ve krallarının güçlü olmak istekleri ve macera arayışları, ticaret yollarının ele geçirilerek sosyal ve ekonomik hayatın geliştirilmesi ve geniş tarım arazilerine sahip olma hedefleri, gelişmiş doğu toplumlarının bilim ve teknik bilhassa tıp alanında batıdan açık ara önde olması (**Maalouf. A., 1998**) gibi hususlar Haçlı seferlerinin düzenlenmiştir.

Bizans İmparatoru 1. Aleksios Komnenos'in daveti ile Papa II.Urban'ın çağırısı ile 1096 yılında başlayan (**Nicolle, D.,2011**) haçlı seferleri ile Anadolu'da ve Ortadoğu'da büyük bir yıkım ve zulüm olmuştur. Haçlılar geçtikleri yerlerde din veya etnik kimlik farkı gözetmeden yağma ve talan hareketleri ile Hıristiyan halka dahi zulüm yapmaktan geri kalmamıştır. Bu sebeple de Haçlılar halkın sempatisini değil nefretini kazanmıştır. Bizans İmparatoru Aleksios

Turhan, Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetsel Faaliyetlere Etkisi

Kommenos da bu düşüncede olmakla beraber Haçlı-Bizans ittifakını (**Nicolle.Ö- Ükten, S.,2014**) oluşturmuş ve her türlü yardımı yapmıştır.

Anadolu ve Ortadoğu coğrafyasında yaşayan halklar bilhassa Müslümanlar çaresiz kalmış, güç kaybına uğramış olsa da Haçlı seferlerine bilhassa yağmacı, talancı, zalimliklere Türklerin karşı koyması ile bu coğrafyanın olmazsa olmazı olduğu ortaya çıkmıştır. Artık haçlılara karşı koyabilecek yegane güç Türklerdir (**Ocak, A.,2014**).

Papa II. Urban, Kasım 1095'de Fransa Clermont konsülünde yaptığı konuşmada "Türklerin Lanetlenmiş ordusuna gidin, ülkemizi neden istila ettiklerini sorun, Hıristiyan ülkesine giren bu cesur ve mağrur Türkler gibi mi olmak istiyorsunuz.." (**August, C.K., 1921**) şeklinde yaklaşımı bugün elimizde olan Fulcher (**Fulcher, Kasım 1095 de toplanan Clermont konseyinde bulunmuş, 1. haçlı Seferi'ne katılmış Bizans İmparatoru Ben Baldwin ile kudüs'e gitmiş, 2. Urban'ın konuşmasını kaleme almıştır.** versiyonunda da görülmektedir. "kardeşlerimize acilen yardım etmeliyiz. Doğu'da Türkler ve Araplar kardeşlerimize saldırdılar onları öldürdüler ve kiliselerimizi yaktılar" (**Russel. F.H.1975**) şeklinde 2. Urban'a ait sözlerin varlığı gerçektir.

Haçlı seferlerinin başlatıcı olan 2. Urban'ın konuşması ile ilgili bir başka metin Baldick of Dol (**Baldrick, Fransa'da Beaugency yakınlarında bir kasabada doğdu. Bourguel'de başrahiplik yaptı. Daha sonra Dol-en Brategna başpiskopos oldu**) da benzer ifadelerle Türklerin şiddet gösterdiği, kiliseleri evleri ahır olarak kullandığı belirtilmektedir (**Strack, G.,2012**).

Avarlar, Hazarlar, Karahanlılar, Gazneliler ile başlayan Oğuz-Türkmen kısaca Türk kavimlerinin doğudan batıya gelmesi ile Hıristiyan dünyasındaki başlayan Türk'lere karşı tepkiler Selçukluların Bizans ordularını yenerek Anadolu ve Ortadoğu coğrafya'sına yerleşmesi ve devamında da Osmanlıların Bizans İmparatorluğuna son vermesi ve hatta Balkanlarda yer tutması sebeplerle günümüze kadar devam etmiştir.

Orta zamanın en büyük bir organizasyonu Papa 2. Urban'ın haçlı seferleri düzenlemesidir. Papa 2. Urban, Clermont konseyinde yaptığı konuşmada hedef göstermeden önce toplumların geçmişinden, yığıtlığından iş başarmadaki maharetlerinden bahsetmiş.

Organizasyon kurarken hedef belirtmeden orada bulunan Hıristiyan toplumları övmüş, onların din anlayışının doğru olduğundan bahsetmiş, cennet vaadinde bulunmuştur. Sonra da bu Hıristiyan toplumunun şerefini onurunu yok eden, Hıristiyanların evlerini kiliselerini yakan ırk'lardan (Türklerden) bahsederek bunun devamının büyük felaketlere yol açacağını söylemiştir. Nihayetinde de büyük felaketlerin önlenmesi için birlik olunması gerektiğini ve birlik olunursa zenginleşme olacağını ifade etmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. O da şudur, Papa VII. Gregorius'un yapamadığını 2.Urban'ın yapabilesidir.

Bu nasıl olmuştur.

1. Hıristiyan dđnyası değil, evsiz barksız fakir insanlar, macera ruhlu gençler, kaybedecek ne bir ailesi ne de toprağı veya işi olmayanlar, zengin ve toprak sahibi olmak isteyenlere hitap edilmiştir.

2. Dini inancı kuvvetli olanlara cennet vadedilmiştir. Krallardan, şövalyelerden asillerden (yöneticilerden) özveri istenmiştir.

3. Doğunun ticareti, kaynak zenginliği fakirlerin ve işsiz güçsüz kitlelerin istifadesine sunulmuştur.

4. Doğudaki Hıristiyanlara yardım etmenin gerekliliği (**Demirkent,İ., 2007**) ifade edilmiştir.

Oldukça başarılı bir şekilde organize olan Avrupa Hıristiyan dđnyası bir kimlik oluşturmuş (**Hobson.J.M.,2004**) her bir bilimsel değerleri ve coğrafya'daki değişmeleri yeniden tanımlayarak küreselleşmeye ilk adımı atmıştır. Oluşturulan Avrupa kimliği, 200 yıl süren Haçlı seferleri ile bitmemiş bir enerji ortaya koyularak günümüze kadar gelmiştir. Bu organizasyonun devamı da sağlamışlardır.

Avrupa, Orta zaman'da organize olmuştur. Avrupa'nın organizasyona gitmesi örgütlenmesinin başında Papalık merkezli Hıristiyanlık vardır. Ne gariptir ki, Hıristiyanlık Ortadoğu toplumu olan Yahudi'ler arasında çıkmış olmakla beraber 312 yılından sonra Bizans İmparatoru Konstantin'in İsa ve havarilerine karşı toleranslı olması onları inançları bakımından serbest bırakması ile gelişen Hıristiyanlığın batılılaşması ve Avrupalılaşması gerçekleşmiş, başarılı olmuş ve "Batı uygarlığı" kendine has bir hayat tarzını oluşturmuştur (**Holton, R.J.,2011**).

Ortaasya'dan ve Doğu coğrafyasından batıya gelen toplumlar sadece kültürlerini getirmemişler aynı şekilde de tarım ve hayvancılık ile ilgili üretim biçimlerini, ürün yetiştirme tekniklerini de Anadolu ve Ortadoğu coğrafya'sına getirmişler ve burada yaşayan toplumlarla beraber yeni bilgilerin, fikirlerin ve tekniklerin uygulayıcıları öncüleri olmuşlardır.

Ortaasya'da demir ve demir dışı metaller kullanılarak Türklerin ve Çinlilerin yaptığı bıçak, kılıç, kalkan zırh gibi savaş aletleri yanında tencere, çivi, araba koşumları, saban demiri, kürek, bel, tekerlek, araba dingili, zincirler, kapı, kule, kağıt, ipek, baharat, gibi günlük kullanımı ile sıkça alışverişe konu olan araç-gereçler zamanının en ileri tekniği ile yapılmış olarak Ortadoğu coğrafyasına oradan da Anadolu'ya ve Avrupa'ya taşınmıştır. Ulaşımda bilhassa denizcilikte kullanılan pusula, savaş silahı olarak kullanılan barut Doğu'dan batı'ya gelmiştir.

Bu dönemde Doğudaki hayat standartları da Batıdaki hayat standartlarından çok daha ileride idi. Batı toplumlarında bu dönemde veba, tifo, dizanteri gibi salgın hastalıklar yanında şiddet, hırsızlık, kavga ile güvensiz bir ortam da bireyler var oluş mücadelesi vermektedir. Doğu

Turhan, Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetsel Faaliyetlere Etkisi

toplumları sadece hayat standartları ile değil geliştirdikleri tekniklerle verimli üretim biçimine sahiptir.

Mesela, Asya'da bir dönüm tarladan elde edilen pirinç üretimi bir İngiliz ailesini geçindirmeye yeterken, İngiltere'de 20 dönüm araziden elde edilen pirinç üretimi ile bir İngiliz aile geçinebilmektedir (**Ferguson, N.,2011**). Verim 1/20 oranında Doğu toplumlarına üstünlük katmaktadır. Mesela, tarımda metal pulluk, tırmık, hayvan ve at koşumları ve nalları nedir bilmeyen batı, Türk dili konuşan Avar'lar ile batıya getirilmiştir (**Hobson, J.H.,2004**).

Haçlı seferlerine kadar şekerî üretimini bilmeyen batılılar, şeker kamışı üretmeyi ve şeker elde etmeyi öğrendiler (**Lewis, B.,2006**). İslam olan Ortadoğu coğrafya'sı Çin, Hint, Türk ve Pers toplumları ile direk temas halinde olması ve bu temaslarla taşınan bilgi ve teknolojinin Hıristiyan batı toplumlarına taşınması kültürel değişimleri de peşinden getirmiştir.

İslam Dünyası medeniyet oluşturmaya eserlerini tercüme etmekle başlamış, fen, tıp, astronomi, geometri, matematik ile ilgili yazılan eserlerinde çevirisi yapılmıştır. Arami, İran, Yunan, Süryani, Hint yazmaları Arapçaya tercüme edilmesi ile Müslüman'lar ilmi ve felsefi düşünceye sahip olmuştur.

Hıristiyan Dünya, Arşimed, Oklides, Aristo, Eflatun, Sokrates, Hipokrat, Batlamyus gibi düşünürlerinin coğrafya, fizik, mantık, matematik felsefe, astronomi, matematik, tıp, geometri üzerine yazılmış eserlerini Arapçadan Latince ve diğer batı dillerine çevrilmesi (**Durant.W.,1974**) ile öğrenmiştir.

Özbekistan'da doğmuş El-Harizmi, Rey kentinde doğmuş Er-Razi, Buhara kentinde doğmuş İbni-Sina, Kurtuba kentinde doğmuş İbni_Rüşd gibi bir çok Müslüman düşünürün geliştirdiği tıp, matematik, geometri, mantık, coğrafya ve fizik bilgileri, zamanın ilim ve felsefe dili olarak kullanılan Arapça ve Farsça asıllarından çevrilerek Hıristiyan batı toplumuna taşınmıştır.

Dünyanın eliptik bir yörüngede ilerlemesi (**Candan, E., 2008**), Türk'lerin Mezopotamya'da Sümer ülkesinden başlayarak yüzyıllar boyunca yaşamaları, Selçuklu devletinin kurulmasına kadar yeni akınlarla varlıklarını sürdürmeleri ve Sami toplulukları ile uyumlu yaşamaları (**Hatipoğlu, V.,1979**), daha sonrasında Yunan, Roma ve İslamiyet'e geçişle de Arap ve Acem topluluklarının Ön-Türk kültür ve medeniyeti üzerine oturmaları ve onunla yeni eser ve organizasyon ortaya koymaları bu gün ilim çevrelerinde kabul edilen fikirlere. Mesela; Astronomi, Botanik, Organizasyon kurmak, Tıp ve bu bilimlerin nasıl kullanıldığı Ortaasya çıkışlı Ön-Türklere ait bilgilerdir (**Tercan, H., 2006**).

Orta Zamanın büyük ve güçlü organizasyonu Haçlı Seferleri ile oluşturulan Avrupa-Hıristiyan Batı Medeniyeti, İslam Dünyasının orta zamandaki gelişmesini kendi dünyasının bir parçası haline getirerek yeni birçok organizasyona gitmiştir. Bu gün içinde yaşadığımız batı medeniyeti organizasyonunu antik yunan üzerinden olduğu ile hareket eden oryantalist Avrupa merkezci kabuller bilimsellikten uzak politik görüşler olarak ortaya koyulmaktadır.

Avrupa merkezci görüşler özellikle Batı'nın stnlgn sürdürme taktiği ve Doğu üzerinde otorite kurma çabası (Said, E.W.,1998) olarak karşımıza çıkmaktadır. Artık bu gün anlaşılmıştır ki, batı'nın her bir organizasyonel davranışlar için jeo-ekonomik üstünlük kurmak mücadelesi devam etmektedir. Bunun anlamı ise Coğrafyaların sahip olduğu doğal kaynakların, katma değer üreten sanayilerin, teknolojilerin, insan kaynaklarının dayalı olduğu çalışma ve uygulamalara sahip olma yolunda yapılacak organizasyonlardır.

Bu organizasyonlara temel çok yanlış biçimde Antik Yunan ve Roma dönemi olarak Avrupalı oryantalistler tarafından grlmştir. Antik ağın Yunan ve Roma sosyal davranışlarının ve de insanlarının geçmişten bağımsız olduklarının kabul ile batı uygarlık organizasyonunu (Said, E.W.,1998) şekillendiği kabul edilmiş olsa da bunun gerçek olmadığı açıktır.

Antik ağın bilgilerinin kökeninde kadim uygarlıklar vardır ki bunlar Sümer, Babil, Elam, Mısır, Akad, Hint, Çin ve Ortaasya n-Türk uygarlıklarıdır. Pisagor'un Tales'in matematik bilgilerini Mısırlılar ve Babillilere borçlu olması (Hunke.S.,2008), bir ay'ı 30, bir yılı 360 gün olarak hesaplamış olan Sümerliler Dünyada ilk kez "Ay Yılı" hesabına dayanan takvimi bulmuşlardır.

Öyleyse bir organizasyon kurmak ve davranışları yönetmek için etkileme ve iletişim becerileri kullanmak gerekir. Urban II. de bunu kullanmış ve başkalarının yapamadığını yapmıştır. Bu organizasyonun oluşmasını sağlayan konuşmada sırayla řu süreçler takip edilmiştir.

şekil.1: Davranışların Hareket şeması

Yukarıdaki şemaya göre hareketler şöyle gerçekleşmiştir.

A. nce Mevcut Toplumu vmek.

- Geçmişteki başarılı işleri anlatmak,
- stnlklerden bahsetmek,
- Daha önce var olan hayat tarzı ile mutlu olunduğunu söylemek
- Eski Yapı ile mutlak cennete varılacağını belirtmek

B. Yukarıda İfade Edilenlerin Bitirildiği İzah Etmek.

- Türklerin ve Müslümanların tüm güzelliklere son verdiğini söylemek,

Turhan, Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetmel Faaliyetlere Etkisi

- Büyük felaketlerin kaçınılmaz olduğunu söylemek,
- Çok acıların sıkıntılarını başladığını ve devam edeceğini anlatmak,

C. Birlik Olunması Gerektiğini Örnelemek.

- Zenginleşmenin olacağını anlatmak,
- Yenilmez atalara sahip olduğunu söylemek,
- Kahramanlık ile başarının geleceğini belirtmek,
- Kutsal bir hedef yolunda Tanrının mükafatından bahsetmek,
- Organizasyonu sembolleştirmek gerektiğini izah etmek.

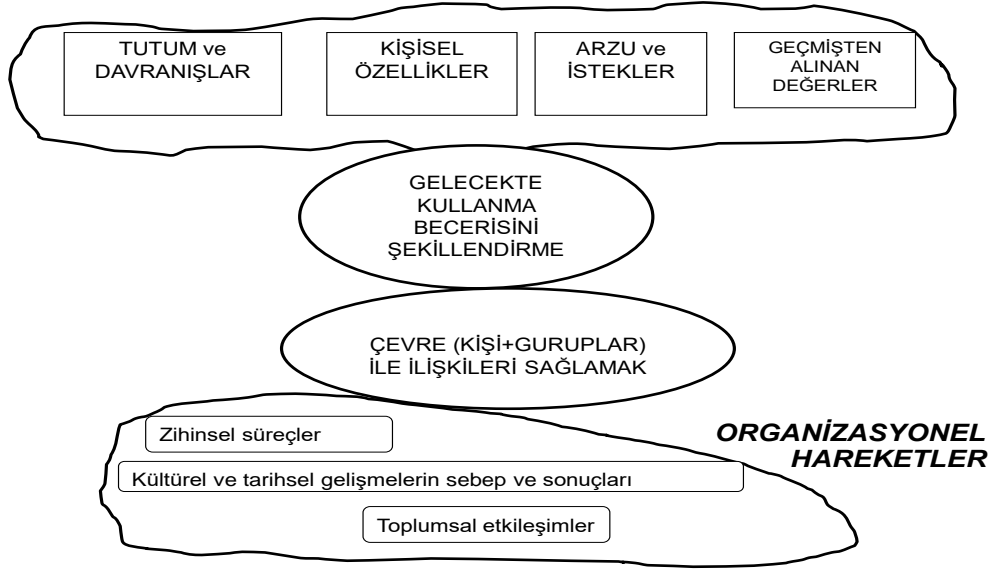
Oldukça ciddi bir organizasyon yeteneği ortaya koyulmuş süreçlere dikkat edilmiş, ve bu işlerle ilgili şövalyelerin kralların görevlendirmeleri ile nasıl orta dönemde düşünülmüş ve uygulanmış ise, aynı günümüzde de usul ve metodlar kullanılarak yapılabileceği ortadadır.

Organizasyon, hedeflenen işleri yönetip başarıya varmak için yapılması gereken düzenlemeleri ifade ettiğinden düzenlemelerin ilgili olduğu alanlarla disiplinlerle de ilgilenmiştir. Başka bir ifade ile organizasyon konusu bir çok bilimin kesişme noktalarının oluşturduğu düzlemde olmuştur.

Düzenlemenin temelinde insan, organizasyon hareketlerinde tutum ve davranışları ile kişisel özelliklerini, refaha yönelik arzu ve isteklerini, geçmişten aldığı değerleri ve bilgileri mevcut durumda ve de gelecekte kullanma becerisini, çevrede bulunan kişi ve gruplarla ilişkisini ve ilişkilerdeki hukuksal konumunu ortaya koyar.

Bunun yanında toplumsal etkileşimler, zihinsel süreçler, kültürel ve tarihsel gelişmelerin sebep ve sonuçları da insanın organizasyon hareketlerinde yer bulur.

şekil.2: Davranışların Etkileme Yolu

Yukarıda ifadesini bulun şekliyle Sosyoloji, Ekonomi, Psikoloji, Hukuk, Tarih gibi toplumsal içerikli bilimler (Eren, E., 2008) organizasyonel hareketlerin ifade edilmesine katkı sağlamaktadır.

3. SONUÇ

Sosyolojik bir hareketle, aynı amacı paylaşmak için bir araya gelmiş bireylerin ilişkilerini, ilişkilerin nasıl işlediği, bireyleri arada tutan davranışları veya normları ortaya koyulması lazımdır. Kullanılan normları iki şekilde tasnif etmek mūmkündür. Birincisi, yazılı olan hukuk normları veya kuralları ki bunlara mutlaka bireylerin uyması gerekir. Uyulmamasının ise bir yaptırımı vardır. İkincisi ise gelenek ve gōreneklerden yani geçmişten gelen ve halen var olan davranışlardan oluşan tutumlardır.

Gen'ler vasıtası ile veya atadan babadan nesilden nesil'e aktarılan ōlu ve kalıpların toplumdaki bireyler tarafından kabul edilip kullanılan değerler yōnetimlerin organizasyon davranışlarında çok önemlidir. Bu husus toplum hayatı için değerlerin oluşturduğu kūltūrel anlayış milletlerin var oluşunu hazırlar ve milletlerin farklı yapılar da oluşmasını da sağlar.

Turhan, Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetmel Faaliyetlere Etkisi

Bunun neticesinde toplumların konumlarında ayrışma olur. Toplumdan topluma farklı yapılanmalar karşımıza çıkar.

Aynı toplumun yapısında bile farklı anlayışlar söz konusudur. Mesela şehirlerde yaşayanlar ile köylerde yaşayanların düşünce davranış normlarında farklılık görülür. Düğünler, eğlenceler, kutlamalar, törenler farklılık taşır. Şehirleşme hızı, teknolojiye uyum, siyasi tercihler ve evrensel değerleri benimseme toplumlarda bireyler arasındaki farklılıkları zamanla değiştirir. Sosyal hareketlerde bu değişimin hızı ve yönü de önemlidir.

Topumlarda organizasyonlar kurabilme kültürünün varlık sebebi ve gelişimi, sosyal organizasyonlar ile geniş ilişkisini anlatır niteliktedir. Kısaca bütün sosyal kurumların oluşumu ve başlangıç koordinatı ve de noktası sosyal bir dokunun konusu olması yanında (**Mengüşoğlu.T., 1979**) insanın varlık yapısı ve niteliklerin de varlığı ve konusudur. İnsanın ne yaptığını bilen varlık olması (**Weber, M., 2008.**) ve başkasının emrinde veya ilişki içerisinde olması onu organizasyonel hareketlerin odağına koyar. Bu sebeple Organizasyonel davranışlar yönetim fonksiyonunu ve faaliyetlerini yüksek yoğunlukta etkiler.

İnsan davranışlarını neden-sonuç ilişkisi içerisinde, kişilik özelliklerini ölçüp bireysel davranışları açıklayan bir sistemde birey-çevre ilişkilerinin de ortaya koyulmalıdır.

Bireyin var olduğu çevredeki ayrıcalıklı davranışlar (**Morgan, C.T., 2009**) insan zihinlerinin algıladığına göredir. Çevredeki teknoloji, kültür, sahip olunan bilgi ve aileden gelen genlerle taşınan özelliklerden algılamalar da farklı ve ayrı rollerin ortaya çıkmasına sebep olur. Bireyin herhangi bir organizasyon içerisindeki davranışlarının gözlenmesinden çıkarılacak sonuçlar önemli olmaktadır.

Bireylerin yaşayış şekillerinin biçimlenmesi, ortaya çıkardığı yapılar, eserler, insana ait iskelet gibi fiziksel şekil toplumların oluşumuna ve gelişimine ışık tutan antropoloji bilimi ile organizasyonlardaki davranışların kökenine inilmesini gerekli kılar. İnsan biyolojisinin kültürün oluşmasını sağladığı (**Lavenda, R.H. ve Schultz. A.S., 2011**) noktada anatomik özellikler de davranışlar ile toplumu yeniden şekillendirme yöntemi (**Akgül, U., 2013**) olarak kabul edilir. Bu bilim ilişkisinin yanında organizasyonel hareketlerde hukuk ve ekonomi bilimi de devreye girer. Organizasyonların kurulmasında ve devamlılığının sağlanmasında hukuk normları ve ona bağlı alınan kararların bireylerce bilinmesi şarttır. Hangi hukuksal kurala veya karara göre hareket edileceği bilinmeden ortaya koyulan davranışların mutlak yanlış olacağı düşünülmelidir. Ticari organizasyonlar olan işletmeler, şirketler kadar siyasi organizasyonlar olan partiler ve sosyal kültürel organizasyonlardan dernekler için olmazsa olmaz bilgi niteliğindedir.

Ekonomik kararların da organizasyon davranışları üzerinde etkisi, organizasyon bireylerinin amaçları ile gerçekleşme araçları arasında oluşabilir farkla ilgili olarak ortaya çıkar. Ekonomik kararlar ve uygulamalar organizasyon bireylerinin davranışlarında yol gösterici özellik taşır.

Bağımsız bireylerin, bireylerin oluşturduğu sosyal grupların, içinde bulunulan ortak özellikler taşıyan bir bütünün içerdđi konuları irdeleyen inceleyen ve sonuçlar ortaya koyan her bilim organizasyon davranışlarını disipline eder.

KAYNAKLAR

Akgül, U (2013). "Uygulamalı Antropolojinin Gelişimine Bir Bakış", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafiya Fakültesi Antropoloji Dergisi, Sayı: 25, Sayfa: 83.

August, C.K. (1921.).**The Firsth Crusade: The Accounts of Eyewitnesses and Participants**, , Princeton University Press, Princeton, Sayfa 182-183.

Bouamrane,C. (2009). "Ortaçağ İşlam Dünyasında Bilim ve Gelişmesi", Çeviren: Dr. Hüseyin şimşek, İSTEM Dergisi, Sayı: 14, Sayfa 384.

Candan, E. (Ekim 2008). **Türk'lerin Kültür Kökenleri**, Sınır Ötesi yayınları, 7. Baskı, İstanbul, Sayfa 198.

Demirkent,İ. (şubat 2007). **Haçlı Seferleri Tarihi**, Dünya Yayıncılık, İstanbul, Sayfa 8.

Dujuvara, T.G. (Haziran 2017).**Türk İmparatorluğunun Paylaşılması Hakkında Yüz Proje**, Çeviren: Pulat Tacar, Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, İstanbul, Sayfa 7.

Durant, W.(1974). **İşlam Medeniyeti**. Çeviren: Orhan Bahaeddin,Tercüman 1001 Temel Eser, No:29, Ankara, Sayfa 96.

Eco,U.(Nisan 2015). **ORTAÇAĞ: Barbarlar-Hıristiyanlar-Müslümanlar**, Çeviren: Leyla Tonguç, Alfa Yayıncılık, İstanbul, Sayfa 11.

Edward W. Said (1998), Sayfa 89.

Eren,E. (2008).**Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikoloji**, Erol Eren, Beta Yayınları, 11.Baskı, Sayfa 2.

Ferguson,N. (2011). **Civilization:The West and the Rest**, Published by Penguin Books Ltd., London, Sayfa 26.

Turhan, Orta Zaman Organizasyonel Davranışlarının Yönetmel Faaliyetlere Etkisi

Goff,J.L. (Haziran 2016).**Tarihi Dönemlere Ayırmak Şart mı**, Çeviren: Ali Berkay, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, Sayfa 16.

Guldi, J., ve Armigate,D. (Haziran 2016). **Tarih Manifestosu**, Çeviren: Serpil Çağlayan Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, İstanbul, Sayfa 7.

Hatipoğlu, V. (1979). "**Türk Tarihinin Başlangıcı**", Türkoloji Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, DOI: 10.1501/Trkol, Sayfa 33.

Hobson, J.M. Cambridge (2004). **The Eastern Origins of Western Civilisation**, University Press, First Published, Sayfa 120.

Holton,R.J.(May 2011). **Globalization and the National State**, Palgrave Macmillan Published, 2nd Edition, London, Sayfa 32-35.

Hunke, S. (Aralık 2008.). **Batıyı Aydınlatan Doğu Güneşi**, Çeviren: Işık Soner, Kaynak Yayınları, İstanbul, Sayfa 287.

İlhan,S. (1999). **Dünya Yeniden Kuruluyor**, Ötüken Yayınları, İstanbul, Sayfa 135.

John M. Hobson (2004), Sayfa 111.

Lavenda, R.H. ve Schultz, E.A. (2011). **Anthropology: What Does It Mean to Be Human**, 2nd Edition, Oxford University Press, Sayfa 8.

Lewis, B.(2006). **Ortadoğu**, Çeviren: Selen Y. Kölay, Arkadaş Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, Sayfa 183.

Maalouf, A. (Nisan 1998). **Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri**, Çeviren: Mehmet Ali Kılıçbay, Telos Yayıncılık, İstanbul, Sayfa 177.

Mengüşoğlu,T. (1979)."**Felsefi Antropoloji Işığı Altında Sosyoloji**", Sosyoloji Konferansları Dergisi, sayı 17, Sayfa 74.

Morgan, C.T. (2009.). **Psikolojiye Giriş**, Çeviren:Sirel Karakaş, Ruksan Eksi, Eğitim Kitapevi, Sayfa 300-315.

Nicolle, D. (Mayıs 2011). **Birinci Haçlı Seferi 1096-1099**, Çeviren: L. Ece Sakar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, Sayfa 8.

Ocak, A. (2014). "**Haçlı Seferlerinin Ortaya Çıkışı ve Doğu-Batı Dünyaları Açısından Doğurduğu Sonuçlar**"AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 14, Sayı:3-14, Sayfa 134.

Russel, F.H. (1975). **The Just War in the Middle Ages**, , Cambridge University Press, Cambridge, Sayfa 60.

Said, E.W.(Mart 1998).**Oryantalizm**, Çeviren:Nezih Üzel,İrfan Yayımcılık, 4. Baskı, İstanbul, Sayfa 14.

Strack, G. (2012). "**The Sermon of Urban II. in Clermont and the Tradition of Papal Oratory**", International Medieval Sermon Studies, Vol: 56, Sayfa 33.

T.G.Dujuvara (2017). Sayfa 8.

Tercan, H. (Temmuz 2006). **Ön-Türk Uygarlığı**, Töre Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, Sayfa 59.

Türker, Ö ve Ükten,S.S.(2014). "**Haçlılar Moğollar ve Ortadoğu'da Haçlı-Moğol Münasebetleri**", Ankara Ün. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt:54, Sayı:1, Sayfa 323.

Weber,M. (2008,). **Sosyoloji Yazıları**, Çeviren: Taha Parla, İletişim Yayınları, İstanbul, 8. Baskı, Sayfa 105.